

**Wprowadzenie do Ewangelii
synoptycznych: Łk i Mt**

Łukasz: Jezus Chrystus – Zbawiciel. Uniwersalizm zbawczy. Eschatologia

- **Autor:**
  - świadectwa starożytne: kanon Muratoriego, Ireneusz z Lyonu, prolog do Łk z końca II wieku, Tertulian, Orygenes, Euzebiusz i Hieronim
  - greckojęzyczny Syryjczyk z Antiochii
  - lekarz, współpracownik św. Pawła
  - słownictwo medyczne np. *brephos*, *paidion*
  - połączenie greki Koine i klasycznej greki Septuaginty

Inne charakterystyczne cechy Łk

- Wrażliwość społeczna
  - Błogosławieństwa i przekleństwa
  - Ubodzy (nie tylko „w duchu”)
- Różne gatunki literackie, np. sympozjon, mowa pożegnalna
- Stosowanie środków literackich takich jak inkluzje, paralelizmy

Środowisko Łk

- Chrześcijanie pochodzenia pogańskiego – Antiochia
- Pytania i odpowiedzi dotyczące okresu po zburzeniu świątyni jerozolimskiej
- Drzewo figowe i „wszystkie drzewa” – uniwersalizm przestania
- Podobnie: scena ofiarowania w świątyni
- Relacja Izraela do innych narodów

Modlitwa w Łk

- Ważność modlitwy
- Jezus nie tylko uczy modlitwy, ale sam się modli
- Przypowieści o faryzeuszu i celniku oraz o niesprawiedliwym sędzim i wdowie
- Przypowieść o Synu Marnotrawnym – modlitwa buduje więź z Bogiem

Słowo Boże

- wypełnienie obietnic ST w osobie Jezusa i ich realizacja w Kościele
- Kościół przedłuża misję Jezusa
- uczniowie są powołani do głoszenia Słowa

Eschatologia Łk

- akcent na „codzienne” oczekiwanie, stałą czujność
- przypowieść o niewiernym słudze (Łk 12,41-48)
- materializm – zagrożeniem dla czujności
- eschatologia indywidualna („jeszcze dziś będziesz ze Mną w raju”)

Mateusz: Jezus jako Mesjasz. Ewangelia Królestwa niebieskiego i Kościoła

- Środowisko:
  - gmina judeochrześcijańska, ale być może nie pierwotna (tj. po 70 r.)
  - Świadestwo Papiasza odnosi się do tekstu, którego nie znamy
  - prześladowanie uczniów (Mt 5,12), ucieczka z miast izraelskich (Mt 10,17-23; 23,33), podatek dla świątyni (Mt 17,24-27)
- Połączenie dwóch tradycji/planów czasowych

Autor

- Proroctwo o zniszczeniu świątyni – spalenie!
- Najpóźniejsza możliwa data – związana z Ireneuszem z Lyonu (+110)
- Dwóch autorów Ewangelii czy raczej jeden, który zebrał wcześniejsze wątki?

Struktura Ewangelii

- 7 części. 1. to Ewangelia dzieciństwa. Ostatnia – Męka i Zmartwychwstanie
- Centralne części Ewangelii (narracja + mowa)
  - I. Objawienie królestwa niebieskiego + jego program (Mt 3-4; 5-7)
  - II. Posłannictwo zbawienia (Mt 8-9; 10)
  - III. Królestwo ukryte i tajemnicze (Mt 11-12; 13)
  - IV. Rozwój królestwa i wspólnota uczniów (14-17; 18)
  - V. Dwa czasy przełomu/sądu nad światem: odrzucenie Jezusa i powrót Jezusa (Mt 19-22; 22-25).

Teologia Ewangelii

- Tematy przewodnie: Królestwo Boże oraz Jezus jako Mesjasz
- Wypełnienie obietnic ST – poprzez rozszerzenie na inne narody
- W pierwotnym środowisku Ewangelii to rozszerzenie było całkowitym novum
- Mt 10,5 – tradycja „pierwotna”; Mt 15,22-28 – rozszerzenie tej tradycji

Polemika z faryzeuszami/rabinami

- Cytaty refleksyjne należy Mt 1,23; 2,6; 2,18; 2,23; 4,15-16; 12,18-21; 13,35; 21,5; 27,9-10
- Tekst masorecki (nie Septuaginta)
- Cel: interpretacja rabinów jest niewłaściwa – to Jezus właściwie ukazał znaczenie słów Pisma
- Czy sam autor Ewangelii był rabinem?
- Przesłanie: miłosierdzie, a nie prawo

Jezus – Mesjasz i Królestwo Boże

- Terminy opisujące Jezusa:
  - Syn Dawida
  - Pan (*Kyrios*)
  - Syn Boży
- Mt 21,43: co oznacza „naród, który wyda owoce”?
- Sprawiedliwość większa niż faryzeuszy?
- Uwewnętrznienie Prawa – patrz na serce!

Etyka a Królestwo Boże

- Etyka oraz głoszenie Słowa – dwa filary
- Nie wystarczy dobra chęć, deklaracje, potrzebne są cnoty moralne i roztropność – przypowieść o pannach mądrych Mt 25,1-13
- Obraz Sądu Ostatecznego (Mt 25,31-46): będziemy rozliczeni z miłości bliźniego
- Przesłanie dla Izraela i dla nas: Mt 24,32-34